

Dalibor Vácha

Válka stínů

BOJE NA OSTROVĚ NOVÁ GUINEA 1942–1943

**NAKLADATELSTVÍ EPOCHA
PRAŽSKÁ VYDAVATELSKÁ SPOLEČNOST**

Obsah

Úvod	9
Japonci na postupu	11
Vylodění u Salamaua a Lae	16
Australané/Američané versus Japonci	18
Bitva v Korálovém moři	22
Boje o kokodskou stezku, část první	26
Od Bunu ke hřebenu Imita	26
Boje v Milne Bay	44
Boje o kokodskou stezku, část druhá	54
Od hřebenu Imita k Buně a Goně	54
Obsazení Bunu a Gony	63
Dohra v Sanandě a ve Wau	78
Každodenní život	81
Stravování a zásobování	81
Zranění a nemocní	84
Válčení a zabíjení	91
Místní domorodé obyvatelstvo	94
Svět džungle	99
Koheze v jednotkách	103
Válka na Nové Guineji v běhu desetiletí	105
Chronologie nejdůležitějších událostí	107
Výběr pramenů a literatury	110
O autorovi	112

Australané/Američané versus Japonci

Kvalita australských formací na Nové Guineji byla značně různorodá a zpočátku nízká. Mezi úrovní vojáků Imperiálního australského sboru (AIF, Australian Imperial Force) a australskou milicí, fakticky domobranou, která v úvodu operací v Milne Bay a na kokodské stezce tvořila většinu pozemních sil, panoval značný rozdíl co do kvality výcviku i výzbroje. Milice měla před válkou dosáhnout síly mezi 75 000 až 80 000 vycvičených mužů, ve skutečnosti se její síla pohybovala okolo 60 000 a výcvik u mnoha praporů nedosahoval požadované kvality, stejně nedostatečné bylo jejich vybavení a výzbroj.¹⁵ Profesionálové – vojáci AIF – pohlíželi na spolubojovníky z milicí dosti pohrdlivě, vymysleli jim přezdívku „the chocolate soldiers“ (čokoládoví vojáci), odkazovali tak na skutečnost, že jakmile se dostanou do skutečného boje, rozpustí se jako čokoláda na slunci. Současně se jednalo o odkaz na před válkou populární muzikál stejného jména inspirovaný textem George Bernarda Shawa.

Ze strategického hlediska je nutné připomenout, že Nová Guinea nedisponovala v té době žádnou rozvinutější dopravní infrastrukturou. Pokud uvažujeme o silnicích, něco podobného bychom tehdy našli pouze v bezprostřední blízkosti hlavního správního sídla Port Moresby. Jinak neexistence silniční sítě (respektive nutnost ji vybudovat) zásadně ovlivňovala veškeré vojenské operace na ostrově. Samotné město Port Moresby nebylo žádné rušné zaoceánské přístaviště, spíše menší, skromně vybavený přístav. Obě strany si ale dobře uvědomovaly jeho strategickou polohu a veškeré možné výhody jeho okolí, kde bylo možné vybudovat rozsáhlé instalace včetně letišť a většího přístavu.

Port Moresby mělo asi dva tisíce obyvatel (velkoměsto ve srovnání s dalšími sídly v jižním či jihozápadním Pacifiku) a nevypadalo příliš

---

¹⁵ MCCARTHY, D., c. d., s. 1.

vábně. Jeho obraz se zhoršoval s pokračující válkou, kdy se stávalo cílem japonských leteckých útoků. Přístav a také letiště – které čekal rychlý rozvoj v souvislosti s narůstajícím tempem letecké války v oblasti – byly pro Aussies (Australany) strategickým bodem. Pro Japonce pak východiskem spíše k neutralizaci než k okamžité invazi do země Oz (do Austrálie, jak byl kontinent také nazýván svými vlastními obyvateli).

Když do Austrálie dorazil generál Douglas MacArthur, pro mnohé se jednalo o potvrzení skutečnosti, že Američané se dají do práce i tady. MacArthur mimochodem na přímý rozkaz prezidenta USA opustil své muže na Filipínách a měl pořádnou motivaci zahájit ofenzivu proti Japoncům. Přijely též první americké vojenské formace. Jednalo se o dvě divize americké Národní gardy, nejdříve 6. dubna 1942 dorazila 41. pěší divize a poté 14. května 32. pěší divize.

Po komplikovaných jednáních, která přinesla mnoho vzteku i vzájemného obviňování, se zejména z Afriky a Středního východu začaly stahovat domů australské expediční divize (celkem v nich bojovalo asi dvacet tisíc mužů). V polovině března 1942 to byly hlavně 6. a 7. divize AIF. Zajímavostí je, že příslušníci AIF dostali krátkou dovolenou, takže mohli před odjezdem na další bojiště navštívit rodiny.¹⁶ První jejich „bojové“ umístění při obraně domova však nebyl okamžitý odchod na Novou Guineu, původně byly představy australských strategů mnohem černější – jednotky AIF tak byly krátce nasazeny k přípravě obranných pozic přímo v blízkosti Brisbane. Tam se totiž čekalo nepřátelské vylodění.

Již od počátku střetnutí na Nové Guineji bylo jasné, že se bude válčit nemilosrdně – zajatci se po většinu kampaně vůbec nebrali. Australané se podle toho také bránili, do poslední patry, část z nich totiž byli veteráni evakuovaní z Nové Británie. Tam Japonci taktéž nemilosrdně vraždili všechny zajatce. Historik James P. Duffy je na základě archivních pramenů přesvědčen, že žádný Australan nebo Papuánc, který padl Japoncům do rukou, nepřežil válku.¹⁷ Zajatcem s nejvyšší hodností byl zřejmě podplukovník Arthur Key, velitel 2/14. praporu AIF, také popravený. Dalším popraveným

¹⁶ DUFFY, J. P., c. d., s. 80.

¹⁷ Tamtéž, s. 132.

důstojníkem byl kapitán Sam Templeton (po něm je pojmenován Templeton's Crossing), kterého Japonci našli vážně zraněného na stezce. Během výslechu odmítl nepříteli cokoliv sdělit, spíše přeháněl čísla obránců Port Moresby a smál se. Výsledkem byla jeho smrt – ubodali ho.¹⁸

Během bojů v Milne Bay padlo Japoncům do rukou několik Australanů, jejich spolubojovníci pak našli pouze zmučená těla s tabulkami, na nichž bylo napsáno: umírali pomalu.¹⁹ I zde se jako na jiných tichomořských bojištích objevovalo sbírání suvenýrů, Australané toužili zejména po japonských vlajkách, někteří z nich nepohrdli ani řezničinou při extrakci zlatých zubů z čelistí padlých nepřátel.

Velký rozdíl mezi oběma stranami se ukazoval v lehké pěchotní výzbroji, která byla sice podobná, ale je k nalezení jeden podstatný rozdíl, který hrál do karet Spojencům. Japonci po celou válku do své výzbroje nedokázali zařadit žádný samopal nebo automatickou pušku. Oproti nim spojenecké oddíly na Nové Guineji rády hned od počátku – při nasazení prvních praporů milice – používaly samopaly. Buď to byla americká výroba, klasické, v tichomořských taženích téměř až ikonické modely Thompson M1928A1, obvykle však spíše s rovnými, schránkovými zásobníky než s „mafianskými“ bubnovými. Druhým samopalem novoguinejského bojiště byla zbraň australské výroby typu Owen, která se prosazovala od konce roku 1942. Zajímavostí tohoto samopalu byl fakt, že nábojová schránka byla umístěna v horní pozici, ne ve spodní jako u Thompsonu nebo boční jako u britského Stenu. Owen lépe odolával náročnému klimatu a Australané ho používali ještě během angažmá ve válce ve Vietnamu o více než dvě desetiletí později.

Japonci se sice s australskou pěchotou střetli během dílčích operací na malajském poloostrově, ale nyní se mělo jednat o první větší měření sil. Zatímco vůči Britům a Američanům, které poráželi jako na běžícím páse, se cítili nadřazení, u Australanů se obávali jejich údajných zkušeností s bojem v husté džungli (což nebyla tak úplně

---

¹⁸ COLLIE, Craig – MARUTANI, Hajime, *The Path of Infinity Sorrow. The Japanese on the Kokoda Track*, Melbourne – Sydney – Auckland – London 2012, s. 70.

¹⁹ HUBÁČEK, M., *Ofenziva...*, s. 44.

pravda, rozhodně ne zpočátku) a také jejich vynikajících střeleckých schopností (to pravda víceméně byla).²⁰ Zároveň Japonci Australany považovali za potomky britských vězňů, což v nich vzbuzovalo obavy z jejich tvrdosti a nemilosrdnosti.²¹

---

²⁰ COLLIE, C. – MARUTANI, H., c. d., s. 3.

²¹ Tamtéž, s. 63.

Dalibor Vácha

Válka stínů

BOJE NA OSTROVĚ NOVÁ GUINEA 1942–1943

Obálku a grafickou úpravu navrhl Vladimír Pfeifer.
Fotografie archiv autora, Australian War Memorial, Library of Congress.
Redakce Martin Děšek.
Edici řídí Martin Děšek.
Edice Magnetka, svazek 54.
Vydání první, 120 stran.

Vydává společně
Nakladatelství EPOCHA s. r. o.,
Kaprova 12, 110 00 Praha 1,
a
Pražská vydavatelská společnost s. r. o.,
Na Poříčí 1048/28-30, 110 00 Praha 1,
v roce 2020.

Sazbu a litografii provedlo studio Prestig.
Vytiskl Akcent tiskárna Vimperk, s. r. o.

TITULY EDICE MAGNETKA

je možné si objednat na adrese:

NAKLADATELSTVÍ EPOCHA

- písemně na adrese: Kaprova 12, 110 00 Praha 1
- telefonicky na čísle: 224 810 353
- e-mailem na adrese: objednavky@epocha.cz
- na internetové stránce: www.epocha.cz

---

facebook.com/nakladatelstviepocha